

**ISTRAŽIVANJE O SOCIOEKONOMSKOM
STATUSU SRPSKE NACIONALNE MANJINE
KARLOVAČKA, SISAČKO-MOSLAVAČKA I POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA**

SRPSKI DEMOKRATSKI FORUM

Projekt se provodi uz finansijsku potporu Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije. Ovaj projekt sufinancira Vlada Republike Hrvatske. Stajališta izražena u ovom dokumentu ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Ova publikacija izrađena je u sklopu projekta *3 županije za razvoj civilnog društva i institucija nacionalnih manjina* kojeg finansijski podupire Europska unije kroz program IPA Instrument pretpristupne pomoći za Republiku Hrvatsku.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Srpskog demokratskog foruma i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stajališta Europske unije.

ISTRAŽIVANJE O SOCIOEKONOMSKOM STATUSU SRPSKE NACIONALNE MANJINE

Istraživanje o socioekonomskom statusu pripadnika srpske nacionalne manjine provedeno je u trima županijama (Karlovačka, Sisačko-moslavačka i Požeško-slavonska) i to u sljedećim jedinicama lokalne samouprave: Krnjak, Vojnić, Vrginmost, Karlovac, Dvor, Pakrac, Lipik i Plaški. Radi se o jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave u kojima se provodi projekt „3 županije za razvoj civilnog društva i institucija nacionalnih manjina“ koje provodi Srpski demokratski forum, a koji je usmjeren na jačanje lokalnih kapaciteta srpske nacionalne manjine za sudjelovanje u društvenom i gospodarskom životu lokalnih zajednica.

Slika 1. Geografske odrednice istraživanja. Izvor: SDF

Velika pozornost u projektu, ali i u ovom istraživanju, posvećena je izgradnji lokalnih kapaciteta za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova od strane lokalnih organizacija, institucija i poslovnih subjekata.

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 167 sudionika koji imaju boravište na navedenim jedinicama lokalne samouprave. Na slici 2 je prikazana distribucija ispitanika prema mjestu boravka. Prilikom odabira sudionika vodili smo se principom uravnoteženosti svih odabranih jedinica lokalne samouprave. Kako je prikazano, prilikom odabira sudionika postignuta je uravnoteženost ispitanika na način da je iz svake lokalne sredine u istraživanju sudjelovalo 20 sudionika, osim u slučaju grada Karlovca gdje je sudjelovalo 24 ispitanika te grada Pakraca gdje su sudjelovala 23 ispitanika.

Slika 2. Sudionici prema boravištu. Izvor: SDF

Isti princip je primijenjen i u kontekstu spola ispitanika. Naime, u istraživanju je sudjelovalo 84 žene i 83 muškarca, čime je postignuta uravnoteženost uzorka ispitanih sukladno kriteriju spola.

Slika 3. Sudionici po spolu. Izvor: SDF

Što se tiče dobne strukture ispitanih, od ukupnog broja (167) ispitanika, po 10 ispitanih dolaze iz dobnih skupina 21-30 i 61-70. Najveći broj ispitanih spada u skupinu 51-60, zatim 31-40 i 41-50. S obzirom na distribuciju dobnih kohorti, srednja vrijednost predstavlja skupinu 41-50 godina, kako je i prikazano na slici 4.

Slika 4. Sudionici po dobi. Izvor: SDF

Što se tiče obrazovne dimenzije ispitanika, najveći broj ispitanih ima završenu srednju školu kao najviši stupanj obrazovanja i to njih 77 što čini gotovo polovicu ispitanika odnosno 47%. Višu stručnu spremu (stručni studij i/ili preddiplomski studij, razine 5 i 6 HKO) imaju 32 ispitanika odnosno 20%, dok visoku stručnu spremu (diplomski studij, razina 7 HKO), imaju 54 ispitanika što ukupno čini 33%. Odnos između sudionika koji kao najviši stupnja obrazovanja imaju srednju školu te sudionika koji kao najviši stupanj imaju studij koji se kvalificira u okviru visokog obrazovanja, je uravnotežen pri čemu sudionici sa srednjoškolskim obrazovanjem čine 47% dok sudionici s visokim obrazovanjem čine 53%

od ukupnog broja ispitanih. Distribucija ispitanika po stupnju obrazovanja prikazana je na sljedećoj slici:

Slika 5. Ispitanici po najvišem završenom stupnju obrazovanja. Izvor: SDF.

S obzirom na radni status ispitanika, od ukupnog broja osoba koje su sudjelovale u istraživanju, njih 114 je zaposleno, što čini ukupno 68% ispitanih, dok ih je 53 nezaposleno što čini ukupno 32%. ako uzmemo u obzir obrazovni status zaposlenih pojedinaca, uočava se da većina zaposlenih ima završen studij, bilo sveučilišni ili stručni, dok je manji dio zaposlenih sa najviše završenom srednjom školom. Naime, od ukupnog broja zaposlenih, njih 67% ima visoku ili višu stručnu spremu dok ih 33% ima završenu srednju školu. Ovi podaci ukazuju na trend zapošljavanja visokoobrazovanih osoba te smanjenje radne snage u kontekstu niže-kvalificiranih poslova.

Slika 6. Ispitanici po radnom statusu. Izvor: SDF.

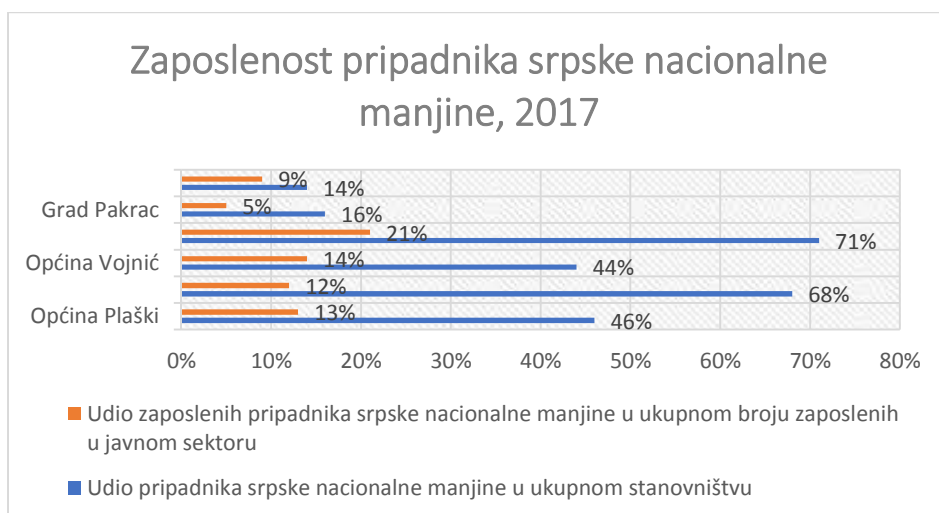
Ispitanici su u sklopu istraživanja odgovarali i na pitanja o prosječnim mjesečnim primanjima. S obzirom na prosječna mjesečna primanja, sudionici su grupirani u skupine: (a) ispod 3.000,00 HRK mjesečno, (b) od 3.001,00 HRK do 5.000,00 HRK mjesečno, (c) od 5.001,00 HRK do 8.000,00 HRK mjesečno, i (d) više od 8.000,00 HRK mjesečno. Rezultati pokazuju da najveći broj sudionika

istraživanja spada u drugu skupinu (od 3.001,00 HRK do 5.000,00 HRK mjesečno) i to njih 97 što čini 58% ukupnog broja ispitanih. Skupine A i C odnosno skupina manje od 3.000 i između 5.001 i 8.000 su slične veličine. Dok u skupinu A spada 27 sudionika odnosno 16%, u skupinu B spada 31 sudionik odnosno 19% ispitanih. Više od 8.000,00 HRK mjesečno zarađuje tek 12 ispitanika. Navedeni pokazatelji ukazuju na poražavajući trend u prosječnim primanjima kućanstava srpske nacionalne manjine u ispitanim jedinicama lokalne samouprave.

Slika 7. Sudionici po kategorijama prosječnih mjesečnih primanja. Izvor: SDF

Istraživanje provedeno tijekom 2016. i 2017. godine o zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina u javnim institucijama obuhvatilo je podatke iz triju županija: Karlovačke, Sisačko-moslavačke i Požeško-slavonske županije i to u mjestima Lipik, Pakrac, Dvor, Vojnić, Krnjak i Plaški, na kojima se provodi projekt. Prema podacima koji su prikazan u Tablici 1, u svim ispitanim jedinicama lokalne samouprave, pripadnici srpske nacionalne manjine su podzastupljeni u upravnim tijelima u odnosu na udio stanovništva kojeg srpska nacionalna manjina predstavlja.

Slika 8. Zaposlenost pripadnika srpske nacionalne manjine u javnim institucijama i poduzećima, 2017. Izvor: SDF

Podzastupljenost se očitava ponajviše u Općini Dvor gdje srpska nacionalna manjina čini 71% ukupnog stanovništva, dok je u javnom sektoru zaposleno 21% pripadnika nacionalne manjine. Prema istraživanju koje je proveo Srpski demokratski forum tijekom 2016. i 2017. godine, kao što je prikazano na prikazima ispod, većina pripadnika srpske nacionalne manjine je nezaposlena, a od ukupnog broja zaposlenih, najveći broj (66,67%) je zaposlen u privatnim osobama (trgovačkim društvima i obrtima) te u organizacijama civilnog društva (14,82%) koje imaju status privatnih neprofitnih društava. Udio od 18,52% odnosi se na zaposlene izvan privatnog sektora što uključuje zaposlene u javnim institucijama, tijelima i trgovačkim društvima bilo putem ugovora o radu ili putem javnih radova ili drugih mjera aktivne politike zapošljavanja. Veliki dio zaposlenih izvan privatnih društava odnosi se na povremeno zaposlene putem javnih radova. Upravo zbog zaposlenih na javnim radovima što predstavlja povremeno zaposlene radnike, nije moguće utvrditi točan udio zaposlenih u privatnim te u javnim sektoru, ali s obzirom na privremenu i povremenu narav zapošljavanja putem javnih radova, te zbog prirode posla, pokazatelji upućuju na to da je zaposlenost u javnim institucijama i društvima manja nego što je ispitivanje pokazalo.

Slika 9. Omjer zaposlenih i nezaposlenih te zaposlenost pripadnika srpske nacionalne manjine po područjima, 2017. Izvor: SDF

U nastavku su prikazani rezultati istraživanja za svaku jedinicu lokalne samouprave koja je ušla u istraživanje.

Općina Plaški

U svrhu ostvarivanja ciljeva praćenja prikupljeni su dostupni službeni statistički podaci o broju pripadnika srpske nacionalne (Popis 2011), te podatke Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o nezaposlenim osobama na području Općine Plaški. Radi utvrđivanja stupnja provedbe članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pripremljen je anketni upitnik i distribuiran među korisnicima Vijeća, te anketni upitnik prema relevantnim tijelima. Anketnim upitnikom je obuhvaćeno 20 radno sposobna pripadnika srpske nacionalne manjine, te samo jedno tijelo relevantno za ovo istraživanje. Od 28 ispitanika koji su

odgovorili na anketu 10 su muškarci i 11 žene. Iz prikupljenih podataka je vidljivo da je prosječna dob ispitanika 49 godine.

Tablica 1. Podaci o zaposlenosti ispitanih, 2017. Općina Plaški. Izvor: SDF

Kategorija odgovora	Broj	Udio
Zaposlenih	8	43%
Nezaposlenih	12	57%
UKUPNO	20	100%

Što se tiče mjesta zaposlenja, više od polovice (6) je zaposleno u privatnom sektoru i 1 osoba u nevladinim organizacijama/udrugama. Vezano uz zaposlenja u JLS/TDU/PT, Kada govorimo o informiranosti ispitanika o natječajima raspisanim od strane TDU/PT/JLS, 13 osoba koje su ispunile anketu su imale saznanje o slobodnim radnim mjestima od kojih se 11 javilo na jedan od raspisanih natječaj. Zanimljivo je da se, prema podacima iz ankete, samo jedna osoba javila na dva natječaja, dok su se ostale osobe javile samo na jedan natječaj. Vezano uz korištenje prava propisanih člankom 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, tu mogućnost je iskoristilo 11 osoba.

Slika 10. Struktura zaposlenih u Općini Plaški, 2017. Izvor: SDF

Analizirajući prikupljene podatke možemo zaključiti da je svaki četvrti ispitanik iskoristio pravo na pozitivnu diskriminaciju pri zapošljavanju, odnosno iskoristio mogućnost pozivanja na članak 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Prema ovome možemo zaključiti da se osobe srpske nacionalnosti ne libe istaknuti svoju nacionalnost kada je u pitanju mogućnost zaposlenja. Što se tiče informiranosti o otvorenim natječajima, svaki treći ispitanik je odgovorio da je imao saznanje o raspisanim natječajima. Daljnja analiza je pokazala da je od 11 osoba 5 primljeno na natječaje raspisane od jedinice lokalne samouprave, dok su ostalih 4 zaposleni privremeno u okviru programa Javnih radova.

U skladu s navedenim dolazimo do zaključka da je od 11 osoba koje su se pozvale na članak 22. Ustavnog zakona samo jedna osoba faktički dobila zaposlenje, odnosno niti 10%, što

govori u prilog činjenici da niti odredbe članka 22. ne mogu garantirati da će osoba iz reda srpske nacionalne manjine biti zaposlena. Kada smo analizirali dio koji se odnosi na razlog zašto podnositelji zamolbe za zaposlenje nisu primljeni na natječaj, zanimljivo je da se svih 8 odgovora odnosilo na nacionalnu pripadnost. Ovo govori u prilog činjenici da je u srpskoj zajednici još uvijek prisutan osjećaj nejednakosti naspram većinskog naroda.

Općina Krnjak

U svrhu ostvarivanja ciljeva praćenja prikupljeni su dostupni službeni statistički podaci o broju pripadnika srpske nacionalne (Popis 2011), te podatke Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o nezaposlenim osobama na području Općine Krnjak. Radi utvrđivanja stupnja provedbe članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pripremljen je anketni upitnik i distribuiran među korisnicima Vijeća, te anketni upitnik prema relevantnim tijelima. Anketnim upitnikom je obuhvaćeno 21 radno sposobna pripadnika srpske nacionalne manjine, te samo jedno tijelo relevantno za ovo istraživanje. Od 28 ispitanika koji su odgovorili na anketu 10 su muškarci i 12 žene. Iz prikupljenih podataka je vidljivo da je prosječna dob ispitanika 49 godine.

Tablica 2. Podaci o zaposlenosti ispitanih, 2017. Općina Krnjak. Izvor: SDF

Kategorija odgovora	Broj	Udio
Zaposlenih	9	43%
Nezaposlenih	12	57%
UKUPNO	21	100%

Prema tablici je vidljivo da je skoro polovica ispitanih pripadnika srpske nacionalne manjine zaposlena. Ovaj podatak je više nego pozitivan kada u obzir uzme činjenica da je Krnjak područje od posebne državne skrbi gdje je gospodarstvo u kontinuiranom trendu stagnacije.

Što se tiče mjesta zaposlenja, više od polovice (7) je zaposlenu u privatnom sektoru i 2 osobe u nevladinim organizacijama/udrugama. Vezano uz zaposlenja u JLS/TDU/PT, Kada govorimo o informiranosti ispitanika o natječajima raspisanim od strane TDU/PT/JLS, 15 osoba koje su ispunile anketu su imale saznanje o slobodnim radnim mjestima od kojih se 13 javilo na jedan od raspisanih natječaja. Zanimljivo je da se, prema podacima iz ankete, samo jedna osoba javila na dva natječaja, dok su se ostale osobe javile samo na jedan natječaj.

Vezano uz korištenje prava propisanih člankom 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, tu mogućnost je iskoristilo 11 osoba, od kojih je 5 primljeno na natječaj. Ovako velik broj zaposlenih osobe u JLS može se zahvaliti Programu javnih radova, međutim ovo je samo privremeni pokazatelj, pošto je zapošljavanje u okviru Programa javnih radova ograničeno na rok od 6 mjeseci. Zanimljivo je da svih 8 ispitanika koji nisu primljeni kao razlog navode nacionalnu pripadnost. Analizirajući prikupljene podatke možemo zaključiti da je svaki četvrti ispitanik iskoristio pravo na pozitivnu diskriminaciju pri zapošljavanju, odnosno iskoristio mogućnost pozivanja na članak 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Prema ovome možemo zaključiti da se osobe srpske nacionalnosti ne libe istaknuti svoju nacionalnost kada je u pitanju mogućnost zaposlenja.

Slika 11. Struktura zaposlenih u Općini Krnjak, 2017.

Što se tiče informiranosti o otvorenim natječajima, svaki treći ispitanik je odgovorio da je imao saznanje o raspisanim natječajima. Daljnja analiza je pokazala da je od 11 osoba 5 primljeno na natječaj raspisane od jedinice lokalne samouprave, dok su ostalih 4 zaposleni privremeno u okviru programa Javnih radova. U skladu s navedenim dolazimo do zaključka da je od 11 osoba koje su se pozvale na članak 22. Ustavnog zakona samo jedna osoba faktički dobila zaposlenje, odnosno niti 10%, što govori u prilog činjenici da niti odredbe članka 22. ne mogu garantirati da će osoba iz reda srpske nacionalne manjine biti zaposlena. Kada smo analizirali dio koji se odnosi na razlog zašto podnositelji zamolbe za zaposlenje nisu primljeni na natječaj, zanimljivo je da se svih 8 odgovora odnosilo na nacionalnu pripadnost. Ovo govori u prilog činjenici da je u srpskoj zajednici još uvijek prisutan osjećaj nejednakosti naspram većinskog naroda.

Općina Vojnić

U svrhu ostvarivanja ciljeva praćenja prikupljeni su dostupni službeni statistički podaci o broju pripadnika srpske nacionalne (Popis 2011), te podatke Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o nezaposlenim osobama na području Općine Vojnić. Radi utvrđivanja stupnja provedbe članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pripremljen je anketni upitnik i distribuiran među korisnicima Vijeća, te anketni upitnik prema relevantnim tijelima. Anketnim upitnikom je obuhvaćeno 32 radno sposobna pripadnika srpske nacionalne manjine, te samo jedno tijelo relevantno za ovo istraživanje. Od 28 ispitanika koji su odgovorili na anketu 17 su muškarci i 15 žene. Iz prikupljenih podataka je vidljivo da je prosječna dob ispitanika 51 godina. Svaki šesti ispitanik je fakultetski obrazovan međutim samo pola je zaposleno. Druga polovica visokoobrazovanih osoba koja je učestvovala u anketiranju su osobe iznad 50 godina i pripadaju skupini teško zapošljivih osoba.

Tablica 3. . Podaci o zaposlenosti ispitanih, 2017. Općina Krnjak. Izvor: SDF

Kategorija odgovora	Broj	Udio
Zaposlenih	19	57%
Nezaposlenih	13	43%

UKUPNO	31	100%
---------------	----	------

Prema tablici je vidljivo da je skoro polovica ispitanih pripadnika srpske nacionalne manjine zaposlena. Ovaj podatak je više nego pozitivan kada u obzir uzme činjenica da je Vojnić područje od posebne državne skrbi gdje je gospodarstvo u kontinuiranom trendu stagnacije. Što se tiče mjesta zaposlenja, više od polovice (12) je zaposlen u privatnom sektoru i 3 osobe u nevladinim organizacijama/udrugama. Vezano uz zaposlenja u JLS/TDU/PT, kada govorimo o informiranosti ispitanika o natječajima raspisanim od strane TDU/PT/JLS, 15 osoba koje su ispunile anketu su imale saznanje o slobodnim radnim mjestima od kojih se 13 javilo na jedan od raspisanih natječaja. Zanimljivo je da se, prema podacima iz ankete, samo jedna osoba javila na dva natječaja, dok su se ostale osobe javile samo na jedan natječaj. Vezano uz korištenje prava propisanih člankom 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, tu mogućnost je iskoristilo 11 osoba, od kojih je 5 primljeno na natječaj. Ovako velik broj zaposlenih osoba u JLS može se zahvaliti Programu javnih radova, međutim ovo je samo privremeni pokazatelj, pošto je zapošljavanje u okviru Programa javnih radova ograničeno na rok od 6 mjeseci. Zanimljivo je da svih 8 ispitanika koji nisu primljeni kao razlog navode nacionalnu pripadnost.

Slika 12. Struktura zaposlenih u Općini Vojnić, 2017.

Analizirajući prikupljene podatke možemo zaključiti da je svaki četvrti ispitanik iskoristio pravo na pozitivnu diskriminaciju pri zapošljavanju, odnosno iskoristio mogućnost pozivanja na članak 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Prema ovome možemo zaključiti da se osobe srpske nacionalnosti ne libe istaknuti svoju nacionalnost kada je u pitanju mogućnost zaposlenja. Što se tiče informiranosti o otvorenim natječajima, svaki treći ispitanik je odgovorio da je imao saznanje o raspisanim natječajima. Daljnja analiza je pokazala da je od 11 osoba 5 primljeno na natječaje raspisane od jedinice lokalne

samouprave, dok su ostalih 4 zaposleni privremeno u okviru programa Javnih radova. U skladu s navedenim dolazimo do zaključka da je od 11 osoba koje su se pozvale na članak 22. Ustavnog zakona samo jedna osoba faktički dobila zaposlenje, odnosno niti 10%, što govori u prilog činjenici da niti odredbe članka 22. ne mogu garantirati da će osoba iz reda srpske nacionalne manjine biti zaposlena.

Kada smo analizirali dio koji se odnosi na razlog zašto podnositelji zamolbe za zaposlenje nisu primljeni na natječaj, zanimljivo je da se svih 8 odgovora odnosilo na nacionalnu pripadnost. Ovo govori u prilog činjenici da je u srpskoj zajednici još uvijek prisutan osjećaj nejednakosti naspram većinskog naroda. Dodatan problem je i činjenica da prosjek godina ispitanika iznosi 54 što govori u prilog starenju stanovništva i prisutnom trendu odlaska mladih ne samo iz Vojnića već iz Republike Hrvatske.

Općina Dvor

U svrhu ostvarivanja ciljeva praćenja prikupljeni su dostupni službeni statistički podaci o broju pripadnika srpske nacionalne (Popis 2011), te podatke Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o nezaposlenim osobama na području Općine Dvor. Radi utvrđivanja stupnja provedbe članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pripremljen je anketni upitnik i distribuiran među korisnicima Vijeća, te anketni upitnik prema relevantnim tijelima. Anketnim upitnikom je obuhvaćeno 28 radno sposobna pripadnika srpske nacionalne manjine, te samo jedno tijelo relevantno za ovo istraživanje.

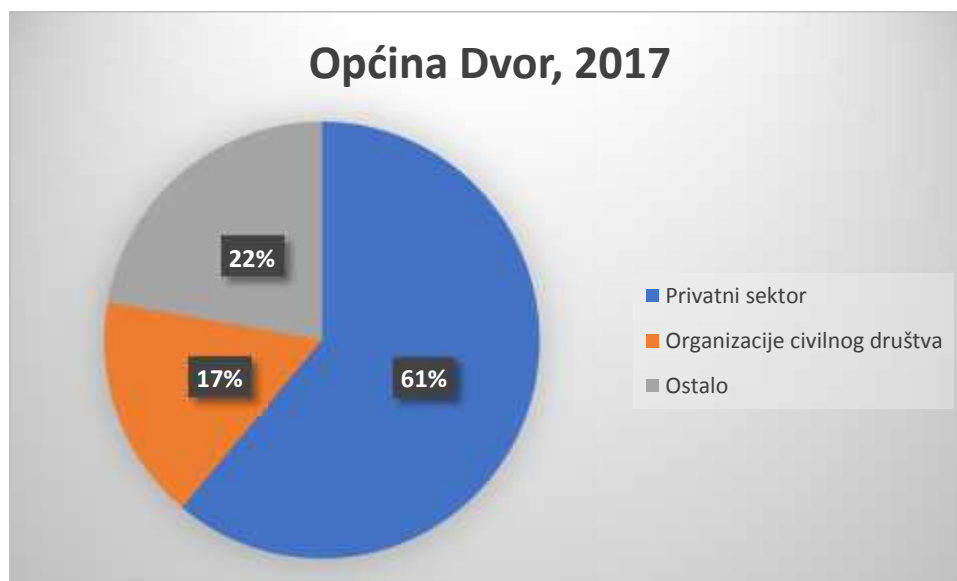
Od 28 ispitanika koji su odgovorili na anketu 11 su muškarci i 17 žene. Iz prikupljenih podataka je vidljivo da je prosječna dob ispitanika 54 godine. Svaki peti ispitanik (22,72%) je fakultetski obrazovan međutim samo pola je zaposleno. Druga polovica visokoobrazovanih osoba koja je učestvovala u anketiranju su osobe iznad 50 godina i pripadaju skupini teško zapošljivih osoba.

Tablica 4. Podaci o zaposlenosti ispitanih, 2017. Općina Dvor. Izvor: SDF

Kategorija odgovora	Broj	Udio
Zaposlenih	13	43%
Nezaposlenih	15	57%
UKUPNO	28	100%

Prema tablici je vidljivo da je skoro polovica ispitanih pripadnika srpske nacionalne manjine zaposlena. Ovaj podatak je više nego pozitivan kada u obzir uzme činjenica da je Dvor područje od posebne državne skrbi gdje je gospodarstvo u kontinuiranom trendu stagnacije. Što se tiče mjesta zaposlenja, više od polovice (11) je zaposleno u privatnom sektoru 3 osobe u nevladinim organizacijama/udrugama. Vezano uz zaposlenja u JLS/TDU/PT, jedna osoba je zaposlena u jedinici lokalne samouprave i 4 na javnim radovima.

Kada govorimo o informiranosti ispitanika o natječajima raspisanim od strane TDU/PT/JLS, 15 osoba koje su ispunile anketu su imale saznanje o slobodnim radnim mjestima od kojih se 13 javilo na jedan od raspisanih natječaja. Zanimljivo je da se, prema podacima iz ankete, samo jedna osoba javila na dva natječaja, dok su se ostale osobe javile samo na jedan natječaj.

Slika 13. Struktura zaposlenih u Općini Dvor, 2017.

Vežano uz korištenje prava propisanih člankom 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, tu mogućnost je iskoristilo 11 osoba, od kojih je 5 primljeno na natječaj. Ovako velik broj zaposlenih osobe u JLS može se zahvaliti Programu javnih radova, međutim ovo je samo privremeni pokazatelj, pošto je zapošljavanje u okviru Programa javnih radova ograničeno na rok od 6 mjeseci. Zanimljivo je da svih 8 ispitanika koji nisu primljeni kao razlog navode nacionalnu pripadnost.

Analizirajući prikupljene podatke možemo zaključiti da je svaki četvrti ispitanik iskoristio pravo na pozitivnu diskriminaciju pri zapošljavanju, odnosno iskoristio mogućnost pozivanja na članak 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Prema ovome možemo zaključiti da se osobe srpske nacionalnosti ne libe istaknuti svoju nacionalnost kada je u pitanju mogućnost zaposlenja. Što se tiče informiranosti o otvorenim natječajima, svaki treći ispitanik je odgovorio da je imao saznanje o raspisanim natječajima. Daljnja analiza je pokazala da je od 11 osoba 5 primljeno na natječaj raspisane od jedinice lokalne samouprave, međutim samo se jedna pozicija odnosi na visokoupravljačko mjesto, dok su ostalih 4 zaposleni privremeno u okviru programa Javnih radova. U skladu s navedenim dolazimo do zaključka da je od 11 osoba koje su se pozvale na članak 22. Ustavnog zakona samo jedna osoba faktički dobila zaposlenje, odnosno niti 10%, što govori u prilog činjenici da niti odredbe članka 22. ne mogu garantirati da će osoba iz reda srpske nacionalne manjine biti zaposlena.

Kada smo analizirali dio koji se odnosi na razlog zašto podnositelji zamolbe za zaposlenje nisu primljeni na natječaj, zanimljivo je da se svih 8 odgovora odnosilo na nacionalnu pripadnost. Ovo govori u prilog činjenici da je u srpskoj zajednici još uvijek prisutan osjećaj nejednakosti naspram većinskog naroda. Dodatan problem je i činjenica da prosjek godina ispitanika iznosi 54 što govori u prilog starenju stanovništva i prisutnom trendu odlaska mladih ne samo iz Dvora već iz Republike Hrvatske.

Grad Pakrac

U svrhu ostvarivanja ciljeva praćenja prikupljeni su dostupni službeni statistički podaci o broju pripadnika srpske nacionalne (Popis 2011), te podatke Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o nezaposlenim osobama na području Grada Pakraca. Radi utvrđivanja stupnja provedbe članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pripremljen je anketni upitnik i distribuiran među korisnicima Vijeća, te anketni upitnik prema relevantnim tijelima. Anketnim upitnikom je obuhvaćeno 44 radno sposobna pripadnika srpske nacionalne manjine, te samo jedno tijelo relevantno za ovo istraživanje (Grad Pakrac).

Od 44 ispitanika koji su odgovorili na anketu 25 su muškarci i 19 žene. Iz prikupljenih podataka je vidljivo da je prosječna dob ispitanika 52 godine. Prema podacima dobivenim od JLS Grada Pakraca od 21 osobe samo je jedna osoba deklarirana kao pripadnik srpske nacionalne manjine i to na visokom upravljačkom mjestu. Svaki peti ispitanik (22,72%) je fakultetski obrazovan međutim samo pola je zaposleno. Druga polovica visokoobrazovanih osoba koja je učestvovala u anketiranju su osobe iznad 50 godina i pripadaju skupini teško zapošljivih osoba.

Tablica 5. Podaci o zaposlenosti ispitanih, 2017. Grad Pakrac. Izvor: SDF

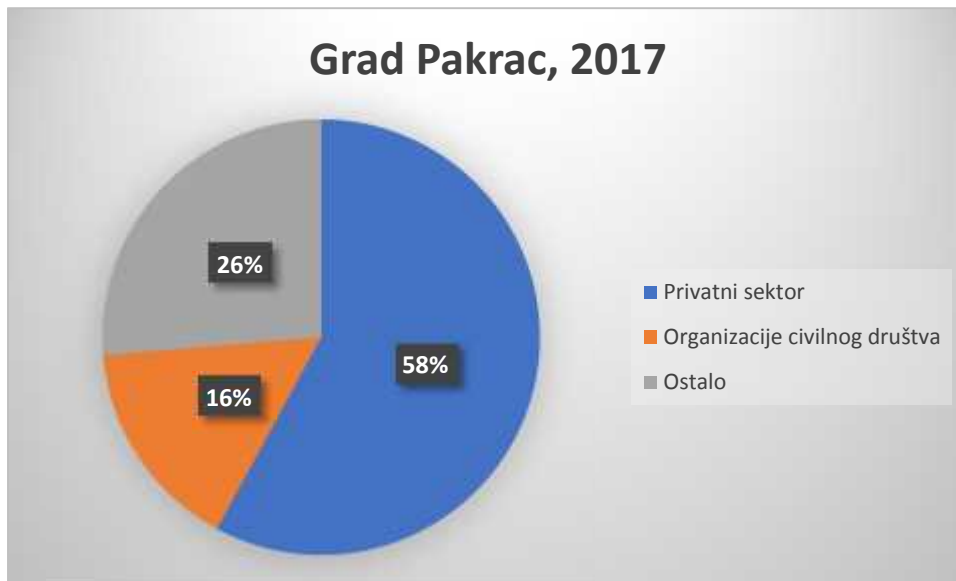
Kategorija odgovora	Broj	Udio
Zaposlenih	19	43%
Nezaposlenih	25	57%
UKUPNO	44	100%

Prema tablici je vidljivo da je skoro polovica ispitanih pripadnika srpske nacionalne manjine zaposlena. Ovaj podatak je više nego pozitivan kada u obzir uzme činjenica da je Pakrac područje od posebne državne skrbi gdje je gospodarstvo u kontinuiranom trendu stagnacije.

Što se tiče mjesta zaposlenja, više od polovice (11) je zaposleno u privatnom sektoru 3 osobe u nevladinim organizacijama/udrugama. Vezano uz zaposlenja u JLS/TDU/PT, jedna osoba je zaposlena u jedinici lokalne samouprave i 4 na javnim radovima.

Kada govorimo o informiranosti ispitanika o natječajima raspisanim od strane TDU/PT/JLS, 15 osoba koje su ispunile anketu su imale saznanje o slobodnim radnim mjestima od kojih se 13 javilo na jedan od raspisanih natječaja. Zanimljivo je da se, prema podacima iz ankete, samo jedna osoba javila na dva natječaja, dok su se ostale osobe javile samo na jedan natječaj.

Vezano uz korištenje prava propisanih člankom 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, tu mogućnost je iskoristilo 11 osoba, od kojih je 5 primljeno na natječaj. Ovako velik broj zaposlenih osobe u JLS može se zahvaliti Programu javnih radova, međutim ovo je samo privremeni pokazatelj, pošto je zapošljavanje u okviru Programa javnih radova ograničeno na rok od 6 mjeseci. Zanimljivo je da svih 8 ispitanika koji nisu primljeni kao razlog navode nacionalnu pripadnost.

Slika 14. Struktura zaposlenih u gradu Pakracu, 2017.

Analizirajući prikupljene podatke možemo zaključiti da je svaki četvrti ispitanik iskoristio pravo na pozitivnu diskriminaciju pri zapošljavanju, odnosno iskoristio mogućnost pozivanja na članak 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Prema ovome možemo zaključiti da se osobe srpske nacionalnosti ne libe istaknuti svoju nacionalnost kada je u pitanju mogućnost zaposlenja. Što se tiče informiranosti o otvorenim natječajima, svaki treći ispitanik je odgovorio da je imao saznanje o raspisanim natječajima. Daljnja analiza je pokazala da je od 11 osoba 5 primljeno na natječaje raspisane od jedinice lokalne samouprave, međutim samo se jedna pozicija odnosi na visokoupravljačko mjesto, dok su ostalih 4 zaposleni privremeno u okviru programa Javnih radova. U skladu s navedenim dolazimo do zaključka da je od 11 osoba koje su se pozvale na članak 22. Ustavnog zakona samo jedna osoba faktički dobila zaposlenje, odnosno niti 10%, što govori u prilog činjenici da niti odredbe članka 22. ne mogu garantirati da će osoba iz reda srpske nacionalne manjine biti zaposlena.

Kada smo analizirali dio koji se odnosi na razlog zašto podnositelji zamolbe za zaposlenje nisu primljeni na natječaj, zanimljivo je da se svih 8 odgovora odnosilo na nacionalnu pripadnost. Ovo govori u prilog činjenici da je u srpskoj zajednici još uvijek prisutan osjećaj nejednakosti naspram većinskog naroda. Dodatan problem je i činjenica da prosjek godina ispitanika iznosi 52 što govori u prilog starenju stanovništva i prisutnom trendu odlaska mladih ne samo iz Pakraca već iz Republike Hrvatske.

Grad Lipik

Da bi ostvarili ciljeve praćenja prikupili smo dostupne službene statističke podatke o broju pripadnika srpske nacionalne (Popis 2011., www.dsz.hr), te podatke o nezaposlenim osobama (www.hzz.hr) na području Grada Pakraca. Također, pripremljen je i anketni upitnik o djelotvornosti provedbe članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i distribuiran među korisnicima Vijeća. Anketnim upitnikom je obuhvaćeno 30 radno sposobnih pripadnika srpske nacionalne manjine s područja općine Lipik.

Od 30 ispitanika pola su pripadnice ženskog, a preostala polovina su pripadnici muškog spola. Prosjek godina ispitanika iznosi 48. Ako uzmemo brojku iz uvodnog dijela od 541 radno sposobnog pripadnika srpske nacionalne manjine, možemo zaključiti da je ovo ispitivanje provedeno na uzorku od 5,54% stanovništva.

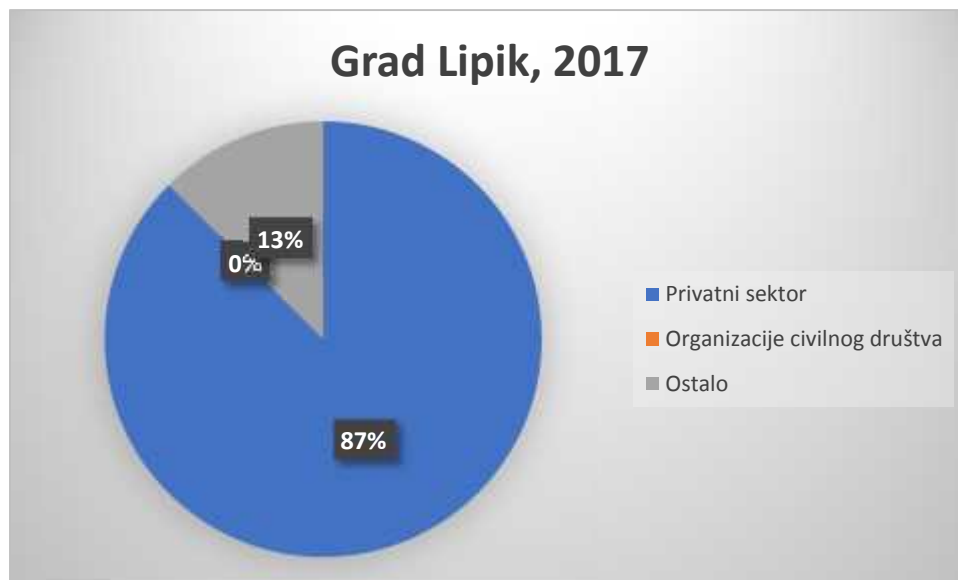
Zbrinjavajuća činjenica jeste da samo jedan ispitanik ima visoko obrazovanje, međutim ovo je činjenica koja se odnosi na svo stanovništvo, jer velika većina visokoobrazovanih osoba pronalazi zaposlenju u mjestu studiranja i tamo ostaje. Neznatan postotak se ipak vraća kući i pronalazi zaposlenje u prilog čemu govori i da je ovaj ispitanik s VSS zaposlen.

Tablica 6. Podaci o zaposlenosti ispitanih, 2017. Grad Lipik. Izvor: SDF

Kategorija odgovora	Broj	Udio
Zaposlenih	8	27%
Nezaposlenih	22	73%
UKUPNO	30	100%

Prema tablici je vidljivo da je svaki četvrti pripadnik srpske nacionalne manjine zaposlen. Prema prikupljenim podacima iz anketa, od 8 zaposlenih 7 je zaposleno u privatnom sektoru i samo jedna osoba u javnoj ustanovi (bolnica).

Kada govorimo o informiranosti ispitanika o natječajima raspisanim od strane TDU/PT/JLS podatak je poražavajući, samo 6 osoba koje su ispunile anketu su imale saznanje o slobodnim radnim mjestima. Još gora situacija je i pri javljanju na natječaj gdje su samo 4 osobe aplicirale za posao. Pod pitanjem koliko puta su se javljali na natječaj samo jedan od podnositelja se javio na dva natječaja, dok su ostali aplicirali jedanput.

Slika 15. Struktura zaposlenih u gradu Lipiku, 2017.

Pitanje najrelevantnije za naše istraživanje govori o neupućenosti i neinformiranosti naših korisnika o pravima propisanim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnim manjina. Naime, niti jedan ispitanik pri apliciranju na natječaj nije se pozvao na članak 22. citiranog Zakona. Posljedično tome niti jedna osoba nije primljena po raspisanim natječajima.

Što se tiče zadnjeg pitanja mišljenja su bila podijeljena, dva korisnika su uvjereni da nisu primljena zbog nacionalne pripadnosti, a preostala dva zbog neispunjavanja uvjeta natječaja.

Uzimajući u obzir rezultate dobivene provođenjem ankete među pripadnicima srpske nacionalne manjine vezano uz provedbu članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, može se zaključiti da korištenje ovog zakonskog prava nije zaživjelo među manjinskim stanovništvom. Pošto se niti jedna osoba nije pozvala na članak 22. i iskoristila mogućnost pozitivne diskriminacije pri zapošljavanju, može se zaključiti da osobe uopće nemaju informaciju o mogućnosti pozivanja na citirani Zakon ili da se ne žele na isti pozvati. Istraživanje pokazuje također da je samo 20% ispitanih osoba uopće imalo saznanje o raspisanim natjecajima dok ih se samo 4 javilo na natječaj.

Teško je očekivati nova zapošljavanja pripadnika srpske nacionalne manjine budući da je Odlukom Vlade Republike Hrvatske iz srpnja 2016. godine zabranjeno novo zapošljavanje državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, kao i novo zapošljavanje službenika i namještenika u javnim službama. Jedina mogućnost ostaju eventualno otvoreni sporadični natjecaji za stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa namijenjeni mladima. Međutim, kada se uzme u obzir obrazovna struktura (66,66% sa SSS) i dobna struktura (48) ispitanika, jasno je da nemaju nikakve izgleda za zapošljavanje.

Projekt se provodi uz finansijsku potporu Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije. Ovaj projekt sufinancira Vladin ured za udruge. Stajališta izražena u ovom dokumentu ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Ova publikacija izrađena je u sklopu projekta *3 županije za razvoj civilnog društva i institucija nacionalnih manjina* kojeg finansijski podupire Europska unije kroz program IPA Instrument pretpristupne pomoći za Republiku Hrvatsku.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Srpskog demokratskog foruma i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stajališta Europske unije.